

OKUMA YAZMA EĞİTİMİNDE GÜNCEL KONULAR: NE ÇALIŞMALI, NASIL ÇALIŞMALI?

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Erol DURAN¹, Tolga KARGIN²

1 Prof. Dr., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, erol.duran@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7581-3821.

2 Dr. Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, tolga.kargin@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2380-2383.

Geliş Tarihi: 25.02.2021 **Kabul Tarihi:** 15.04.2021 **DOI:** 10.37669/milliegitim.886879

Öz: Bu çalışmada, Türkiye’de “Okuma Yazma Eğitimi” alanında yapılan güncel akademik çalışmaların hangi konulara yoğunlaştığını tespit etmek ve alanda önemli görüldüğü halde yeterince çalışılmamış olan konuları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Çalışmada temel nitel araştırma yöntemi benimsenmiş ve amaçlı örneklem kullanılarak Türkiye’deki üniversitelerin Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan ve İlk Okuma Yazma ve Türkçe Eğitimi alanında çalışmaları bulunan Profesör unvanına sahip 18 akademisyene ulaşılmıştır. Veriler, yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak Google Meet platformu üzerinden gerçekleştirilen görüntülü görüşmeler ile toplanmıştır. İlgili alan yazın taranarak tespit edilen 26 konu başlığı katılımcılara birer birer okunmuş ve bu konuların alanda yoğun olarak çalışılıp çalışılmadığı ve bundan sonra yoğun olarak çalışılmasına gerek olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcılar istekleri doğrultusunda cevaplarını gerekçelendirerek açıklamışlardır. Alınan ekran kaydı analiz edilerek sorulara verilen cevapların önce yüzde-frekans değerleri belirlenmiş daha sonra yine ekran kaydı üzerinde gerçekleştirilen içerik analizi neticesinde verilen cevapların gerekçeleri çözümlenmiştir. Çalışma neticesinde, Okuma Yazma Eğitimi alanında belirlenen 26 konudan 15’inin hâlihazırda yoğun olarak çalışılmadığı ancak yoğun olarak çalışılması gerektiği, 11 konunun da yoğun olarak çalışıldığı hâlde konunun önemli olması ve küresel salgın sürecinde eğitim öğretim şartlarındaki değişimler sebebiyle çalışmaya devam edilmesi gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Eğitimi, Okuma Yazma Eğitimi, Türkçe Eğitimi, güncel konular

HOT TOPICS IN LITERACY EDUCATION: WHAT TO STUDY, HOW TO STUDY?

Abstract:

In this study, it was aimed to determine what topics the recent "Literacy Education" studies in Turkey focus on, and to reveal the topics that are deemed important in the field, but not sufficiently studied. The basic qualitative research method has been adopted in the study, and by using purposeful sampling method, 18 Literacy Education scholars with professor title were reached, that are the professors, who work in the Elementary Education department of the universities in Turkey. The data were collected through structured interview technique, through the online meetings conducted on Google Meet platform. 26 topics on Literacy Education that were determined by scanning the relevant literature were read to the participants one by one and the participants were asked whether these subjects were studied intensively in the field and whether it was necessary to work intensively from now on. The participants justified their answers on their will. The screen recordings were analyzed and the percentage-frequency values of the answers to the questions were determined first, and then the justifications for the answers were examined as a result of the content analysis performed on the screen recordings. As a result of the study, it was found that 15 of the 26 topics in the field of Literacy Education are not studied, but should be studied intensively. Although 11 topics are intensively studied in the field of Literacy Education, these topics should continue to be studied either because these are still hot topics, or because the dramatic changes in education conditions in the global epidemic, which is currently experienced.

Keywords: elementary education, literacy education, Turkish education, hot topics.

Giriş

2020 yılının ilk aylarından itibaren dünyayı etkisi altına alan Covid-19 küresel salgını tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de eğitim öğretim sürecinde ciddi değişikliklere sebep olmuştur. Ülke genelinde eğitimin tüm kademelerinde uzaktan eğitime geçilmiştir. Zaman zaman salgın kontrol altına alınmış ve kademeli olarak yüz yüze eğitime dönmüştür. Devlet eliyle birçok imkân (ücretsiz internet, tablet dağıtımı, TRT EBA TV, EBA kullanıcı sayısının artırılması, EBA destek noktalarının kurulması, vb.) sağlanmış; öğretmen, öğrenci ve veliler büyük bir özveriyle emek sarf etmişlerdir. Ancak uzaktan eğitim sürecinde istenilen ölçüde başarı elde edildiğini söylemek zordur.

Küresel salgın sürecinde oluşan öğrenme kayıplarının giderilmesi için politikaların geliştirilmesi, öğretmen ve öğrencilere yol haritası çizilmesi önem arz etmektedir. Burada akademisyenlere düşen görev ise yapılan yenilikçi çalışmalarla eğitim öğretim sürecine katkı sunabilecek; öğretmenler ve öğrenciler tarafından rahatlıkla uygulanabilecek modeller geliştirmek ve küresel salgın sürecinde yaşanan bu kaybın en kısa zamanda telafi edilmesine katkı sunmak olacaktır. Ancak genel itibariye Okuma Yazma Eğitimi alanında alan yazın tarandığında yapılan birçok çalışmanın hem yöntem olarak hem de konu olarak birbirine çok yakın çalışmalar olduğu, uygulamaya yönelik derinlemesine yapılan çalışmalardan ziyade durum tespiti çalışmalarının ağırlıklı olduğu dikkati çekmektedir. Az çalışılmış ve alanda güncel olması gereken konuların belirlenmesi ve akademisyenlerin bu konulara yönlendirilmesi normal şartlar altında dâhi çok önemlidir. İçinde bulunduğumuz küresel salgının eğitim öğretimde sebep olduğu zararlar düşünüldüğünde, bu konulara ağırlık verilmesi bir kat daha önem kazanmıştır.

Uluslararası alan yazına bakıldığında özellikle Okuma Yazma Eğitimi alanında güncel konuları belirlemeye yönelik uzun yıllardır yapılan çalışmaların olduğu (Cassidy ve Wenrich, 1997; 1998; Cassidy ve Cassidy, 1999; 2000; 2001; 2002; 2003; 2004; 2005; Cassidy, Grote-Garcia, Ortlieb ve Loveless, 2017; Cassidy, Grote-Garcia ve Ortlieb, 2019; Cassidy, Ortlieb ve Grote-Garcia, 2020) bu çalışmaların çeşitli akademik dergilerde yayımlandığı ve Uluslararası Okuryazarlık Derneği (International Literacy Association) gibi akademisyenler ve öğretmenlere hitap eden uluslararası kuruluşlar tarafından kamuoyuyla paylaşıldığı (International Literacy Association, 2018; 2020) görülmektedir.

Bu çalışmada Temel Eğitim bölümünün çalışma alanlarından birisi olan Okuma Yazma Eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların günümüz itibariyle hangi konulara yoğunlaştığını tespit etmek ve bu alanda çalışmalar yapan araştırmacı ve akademisyenleri alanda önemli görülen ancak az çalışılmış olan konulara yönlendirmek amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada, “Okuma Yazma Eğitimi alanında yoğun olarak çalışılan ve çalışılmayan konular nelerdir ve hangi konuların yoğun olarak çalışılmasına devam edilme-lidir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak *Temel Nitel Araştırma* yöntemi benimsenmiştir. Merriam’e (2009) göre bu araştırma yönteminde insanların kendi deneyimlerini nasıl yorumladıkları irdelenmelidir (s. 23). Deneyimli akademisyenlerin, Okuma Yazma Eğitimi alanı ile ilgili görüşlerine başvurulmasını konu edinen bu çalışmada, bu yönüyle Temel Nitel Araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Katılımcılar

Bu çalışma, Türkiye'deki üniversitelerin Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan ve Okuma Yazma Eğitimi alanında çalışmalarını yapan 18 profesör ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar amaçlı örneklem kullanılarak tespit edilmiştir. Amaçlı örneklem araştırmacıların çalışma katılımcılarını bazı kriterlere göre (konuya ilişkin bilgi sahibi olması, deneyimli olması, vb.) belirlemesine olanak sağlar (Creswell, 2013). Bu çalışmanın katılımcıları belirlenirken YÖK Akademik (<https://akademik.yok.gov.tr/>) platformundaki verilerden yararlanılmıştır. Aşağıdaki kriterlere uyan akademisyenler çalışmaya davet edilmiş ve katılımcılar gönüllülük esasına göre belirlenmiştir:

- 1) İlgi alanı olarak "İlk Okuma Yazma ve Türkçe Eğitimi" anahtar kelimesini seçmiş olmak,
- 2) Profesör unvanına sahip olmak,
- 3) Türkiye'deki Üniversitelerin Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında çalışıyor olmak,
- 4) Okuma Yazma Eğitimi üzerine yayını olmak.

YÖK Akademik verilerine göre 163 akademisyenin "İlk Okuma Yazma ve Türkçe Eğitimi" anahtar kelimesini ilgi alanı olarak işaretlediği; bu akademisyenlerden 30 tanesinin profesör unvanına sahip olduğu görülmüştür. Bu 30 profesörden 28 tanesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında görev yapmaktadır ve "İlk Okuma Yazma ve Türkçe Eğitimi" anahtar kelimesini ilgi alanı olarak işaretlemiş olmasına rağmen 6 profesörün Okuma Yazma Eğitimi alanında yayınının olmadığı görülmüştür. Geriye kalan 22 profesörden 1 tanesi araştırmacı olduğu için çalışma dışında tutulmuş 21 tanesi çalışmaya katılmaya davet edilmiş ve 18 tanesi çalışmaya katılmaya gönüllü olmuştur.

Çalışmanın katılımcılarının Türkiye'nin altı bölgesindeki 15 farklı üniversitede görev yapan akademisyenlerden oluşuyor olması da veri zenginliği anlamında önem arz etmektedir. (Bkz. Tablo 2.). Çalışmanın katılımcıları alanda önde gelen uluslararası ve ulusal indeksli dergilerin editör kurullarında, derneklerin (Sınıf Öğretmenliği Derneği, Sınıf Öğretmeni Eğitimcileri Derneği, Uluslararası Okuma Araştırmaları Derneği, Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği) yönetim kadrolarında, sempozyum ve konferansların (Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Uluslararası Temel Eğitim Kongresi, Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu) düzenleme kurullarında görev yapmaları sebebiyle yoğun olarak alanda yeni yapılan çalışmaları okuma ve inceleme fırsatı bulmaktadırlar.

Tablo 1. Katılımcıların Bölgelere ve Üniversitelere Göre Dağılımı

Bulunduğu Bölge	Üniversite Adı	Katılımcı Sayısı
İç Anadolu Bölgesi	Anadolu Üniversitesi	1
	Ankara Üniversitesi	1
	Erciyes Üniversitesi	1
	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1
	Gazi Üniversitesi	3
	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	1
	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1
Ege Bölgesi	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2
	Pamukkale Üniversitesi	1
Akdeniz Bölgesi	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1
	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	1
Karadeniz Bölgesi	Düzce Üniversitesi	1
	Trabzon Üniversitesi	1
Marmara Bölgesi	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	1
Doğu Anadolu Bölgesi	Atatürk Üniversitesi	1

Veri Toplama Süreci

Araştırma, Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 10.12.2020 tarih ve 2020-132 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur. Veri toplamak amacıyla öncelikle Okuma Yazma Eğitimi alanında çalışılan konuları içeren bir konu listesi oluşturulmuş daha sonra da çalışma katılımcıları tespit edilerek her biriyle yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılandırılmış görüşmelerde görüşme soruları ve soruların sırası önceden belirlenir ve bütün görüşmecilere aynı sorular yöneltilerek veri toplanır. Bir bakıma yapılandırılmış görüşmeler ölçeklerin sözlü olarak uygulanan hali olarak da değerlendirilebilir (Merriam, 2009, s. 90). Araştırmanın verileri 2021 yılının Ocak ve Şubat aylarında toplanmıştır. Görüşmeler Google Meet platformu üzerinden web konferans yapılarak gerçekleştirilmiş ve görüntülü görüşme kayıtları veri olarak kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı, Okuma Yazma Eğitimi alanında çalışılan 26 konu başlığından oluşmaktadır (Bkz. Tablo 1.). Gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşmelerde katılımcılara her bir konu başlığı ile alakalı iki temel soru sorulmuş ve arzu ederlerse cevaplarını gerekçelendirerek açıklamaları istenmiştir. Bu sorular şunlardır: “Okumuş olduğum

konu hâlihazırda yoğun olarak çalışılan güncel bir konu mudur?”, “Bu konunun bundan sonra yoğun olarak çalışılması gerekli midir?”

Konu listesi bu çalışmayı yürüten iki araştırmacı tarafından hem Okuma Yazma Eğitimi alanındaki ulusal alan yazın taranarak hem de uluslararası alan yazında geçen benzer çalışmalaradaki konu listelerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Tablo 2. Okuma Yazma Eğitimi Alanı Konu Listesi

Sıra	Konular
1.	Okul Öncesi Dönemde Okuma Yazma (0-6 Yaş)
2.	Okuma Yazma Eğitiminde Ailenin Rolü
3.	İlk Okuma Yazma Öğretimi
4.	Okuma Güçlüğü
5.	Yazma Güçlüğü
6.	Okuma Teknikleri / Stratejileri / Yöntemleri
7.	Yazma Teknikleri / Stratejileri / Yöntemleri
8.	Okuma Motivasyonu / İlgisi
9.	Yazma Motivasyonu / İlgisi
10.	Metin Zorluğu / Okunabilirlik
11.	Kelime Hazinesi
12.	Metin türlerine (olaya dayalı, bilgilendirici ve şiir) İlişkin Okuma
13.	Metin türlerinin (olaya dayalı, bilgilendirici ve şiir) Yazımı
14.	Okuduğunu Anlama
15.	Dijital ve Çok Yönlü Okuryazarlık
16.	Medya Okuryazarlığı
17.	Eleştirel Okuryazarlık
18.	Yaratıcı Yazma
19.	Disiplinler Arası (Fen, Matematik, Sosyal Bilgiler) Okuma Yazma Eğitimi
20.	Yabancılara Türkçe Öğretimi
21.	Dinleme ve Konuşma Becerileri ile Okuma Yazma Eğitimi İlişkisi
22.	Okuma Yazma Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme
23.	Öğretmen Adayları ile Okuma Yazma Eğitimi Alanında Yapılan Çalışmalar
24.	Öğretmenlerle Okuma Yazma Eğitimi Alanında Yapılan Çalışmalar
25.	Okuma Yazma Eğitimi Öğretim Programı
26.	Okuma Yazma Eğitimi Politikası

Geçerlik Güvenirlik Çalışmaları

Geçerlik güvenlik çalışmaları beş başlık altında toplanabilir:

Alan yazın taraması: Konu listesi hazırlanırken ulusal ve uluslararası alan yazın taranmış ve Okuma Yazma Eğitimi alanında çalışılan konular listelenmiştir.

Uzman görüşüne başvurma: Belirlenen konu listesi İlk Okuma Yazma ve Türkçe Eğitimi alanında doçentlik unvanına sahip araştırmacılara gönderilerek uzman görüşüne başvurulmuş, alınan geri dönüşler doğrultusunda konu listesi revize edilmiştir.

Pilot uygulama: Veri toplama süreci öncesinde iki araştırmacıyla pilot uygulama yapılmış konu başlıklarının anlaşılıp anlaşılmadığı değerlendirilerek konu listesine son hali verilmiştir.

Yorumlayıcı çeşitliliği: Görüşmede elde edilen veriler iki farklı uzman tarafından değerlendirilmiş, uzmanların ortak görüşleri bulgulara yansıtılmıştır.

Yetkinlik: Bu araştırmayı yapan iki araştırmacının biri 22 yıldır diğeri de 12 yıldır Okuma Yazma Eğitimi alanında araştırmalar yapmakta olup bu çalışmayı yapmaya yetkindirler.

Veri Analizi

Katılımcıların her bir konu başlığına ilişkin yöneltilen iki temel soruya verdikleri “Evet yoğun olarak çalışılıyor”, “Hayır yoğun olarak çalışılmıyor”, “Evet yoğun olarak çalışılmalı”, “Hayır yoğun olarak çalışılmamalı” cevaplarından yüzde – frekans değerleri hesaplanmış ve buna göre bulgular tablosu oluşturulmuştur (Bkz. Tablo 3.). Katılımcıların yorum yapmak istemediği bir soru olduğunda (iki katılımcıda bu durum yaşanmıştır) o soru için o katılımcı yüzde – frekans hesabına dahil edilmemiştir. Tablo 3’te %50 - %75 aralığında Evet ya da Hayır cevabı verilen sorulara * işareti, %75 - %100 aralığında Evet ya da Hayır cevabı verilenlere ** işareti koyulmuştur.

Gerçekleştirilen görüşmelerin video kayıtları da Dedoose nitel veri analizi programı kullanılarak içerik analizine tabii tutulmuş ve katılımcıların verdikleri cevaplara ilişkin sundukları gerekçeler çözümlenmiştir.

Bulgular

Bu kısımda, katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılan bulgular paylaşılmıştır. Katılımcılara göre Okuma Yazma Eğitimi alanında yoğun olarak çalışılan ve çalışılmayan konular ile yoğun olarak çalışılması gereken konular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Katılımcılara Göre Okuma Yazma Eğitimi alanında yoğun olarak çalışılan ve çalışılmayan konular ile yoğun olarak çalışılması gereken konular

Konu Başlıkları Evet		Halihazırda yoğun olarak çalışılan güncel bir konu mudur?		Bundan sonra yoğun olarak çalışılması gerekli midir?	
		Evete	Hayır	Evete	Hayır
1.	Okul Öncesi Dönemde Okuma Yazma (0-6 Yaş)	*		**	
2.	Okuma Yazma Eğitiminde Ailenin Rolü		*	**	
3.	İlk Okuma Yazma Öğretimi	**		**	
4.	Okuma Güçlüğü	*		**	
5.	Yazma Güçlüğü		*	**	
6.	Okuma Teknikleri / Stratejileri / Yöntemleri	*		**	
7.	Yazma Teknikleri / Stratejileri / Yöntemleri		*	**	
8.	Okuma Motivasyonu / İlgisi		*	**	
9.	Yazma Motivasyonu / İlgisi		**	**	
10.	Metin Zorluğu / Okunabilirlik		*	**	
11.	Kelime Hazinesi		*	**	
12.	Metin Türlerine (olaya dayalı, bilgilendirici ve şiir) İlişkin Okuma	*		**	
13.	Metin Türlerinin (olaya dayalı, bilgilendirici ve şiir) Yazımı		**	**	
14.	Okuduğunu Anlama	**		**	
15.	Dijital ve Çok Yönlü Okuryazarlık	*		**	
16.	Medya Okuryazarlığı	*		**	
17.	Eleştirel Okuryazarlık		*	**	
18.	Yaratıcı Yazma		*	**	
19.	Disiplinler Arası (Fen, Matematik, Sosyal Bilgiler) Okuma Yazma Eğitimi		**	**	
20.	Yabancılara Türkçe Öğretimi		*	**	
21.	Dinleme ve Konuşma Becerileri ile Okuma Yazma Eğitimi İlişkisi		**	**	
22.	Okuma Yazma Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme		*	**	
23.	Öğretmen Adayları ile Okuma Yazma Eğitimi Alanında Yapılan Çalışmalar	*		**	
24.	Öğretmenlerle Okuma Yazma Eğitimi Alanında Yapılan Çalışmalar	*		**	
25.	Okuma Yazma Eğitimi Öğretim Programı	*		*	
26.	Okuma Yazma Eğitimi Politikası		**	**	

Katılımcılardan alınan cevapların yüzdesine göre * işareti %50-%75 aralığında Evet ya da Hayır cevabını, ** işareti %75-%100 aralığında Evet ya da Hayır cevabını ifade etmektedir.

Tabloya bakıldığında 11 konunun yoğun olarak çalışıldığı 15 konunun yoğun olarak çalışılmadığı ve bu konuların tamamının yoğun olarak çalışılmaya devam edilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Hâlihazırda yoğun olarak çalışılan ve çalışılmaya devam edilmesi gerektiği düşünülen konular şunlardır: Okul öncesi dönemde okuma yazma, ilk okuma yazma öğretimi, okuma güçlüğü, okuma teknikleri/stratejileri/yöntemleri, metin türlerine ilişkin okuma, okuduğunu anlama, dijital ve çok yönlü okuryazarlık, medya okuryazarlığı, öğretmen adayları ile okuma yazma eğitimi alanında yapılan çalışmalar, öğretmenlerle okuma yazma eğitimi alanında yapılan çalışmalar ve okuma yazma eğitimi öğretim programı.

Şu anda yoğun olarak çalışılmadığı hâlde yoğun olarak çalışılması gerektiği düşünülen konular ise şunlardır: Okuma yazma eğitiminde ailenin rolü, yazma güçlüğü, yazma teknikleri/stratejileri/yöntemleri, okuma motivasyonu/ilgisi, yazma motivasyonu/ilgisi, kelime hazinesi, metin zorluğu, metin türlerinin yazımı, eleştirel okuryazarlık, yaratıcı yazma, disiplinler arası okuma yazma eğitimi, yabancılara Türkçe öğretimi, dinleme ve konuşma becerileri ile okuma yazma eğitimi ilişkisi, okuma yazma eğitiminde ölçme ve değerlendirme ve okuma yazma eğitimi politikası.

Katılımcılara Göre Alanda Yoğun Olarak Çalışıldığı Hâlde Çalışılmaya Devam Edilmesi Gereken Konular

Katılımcılar görüşmeler sırasında yaptıkları açıklamalarda, bazı konuların aslında yoğun olarak çalışıldığını belirtmişlerdir. Ancak durum böyle olsa dâhi küresel salgın sebebiyle uzaktan eğitim sürecinde bu konuların sınıfta nasıl işlenebileceğine yönelik yeni çalışmalar tasarlanması gerektiğini söylemişlerdir.

Bazı yoğun çalışılan konuların ise birbirini tekrar eder nitelikte olduğu söylenmiş ancak konunun önemli olması sebebiyle bu konuların derinlemesine ve sınıf içi uygulamaya dayalı araştırmalarla çalışılmaya devam edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Görüşmelerde ön plana çıkan bulgular şu şekildedir:

a) Dijital ve Çok Yönlü Okuryazarlık

Gerçekleştirilen görüşmelerde 9 katılımcı dijital ve çok yönlü okuryazarlık konusunun yoğun olarak çalışıldığını ifade ederken 9'u yeterince yoğun çalışılmadığını ifade etmişlerdir. Ancak 18 katılımcının tamamı bu konunun yoğun olarak çalışılması gerektiğini ifade etmiştir. İçerisinde bulunduğumuz küresel salgın sürecinde hızlı bir şekilde ve zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmiş ve çeşitli dijital platformlar öğretmenler ve öğrenciler tarafından yoğun biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Bu sebeple en geniş tanımıyla dijital ortamda gördüğümüz ve duyduğumuz her şeyin anlamlandırılması; dijital platformlar kullanılarak bir mesaj ya da bilgi üretme ve paylaşma anlamına gelen dijital ve çok yönlü okuryazarlık konusunun özellikle günümüzde detaylı olarak çalışılması, ilkökul öğretim programlarında da bu konuya yer verilmesi gerektiği görüşü katılımcılarca ifade edilmiştir. Görüşmelerde, dijital ve çok yönlü

okuma yazma konusunun Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanındaki akademisyenlerce de çalışılıyor olması sebebiyle disiplinler arası çalışmalara yer verilmesinin de faydalı olabileceği ifade edilmiştir.

b) Medya Okuryazarlığı

Medya okuryazarlığı konusunun yoğun olarak çalışılıp çalışılmadığı sorusuna katılımcıların 11'i "Evet, yoğun olarak çalışılıyor." cevabını verirken 7'si "Hayır, yoğun olarak çalışılmıyor." cevabını vermişlerdir. Katılımcıların 15'si ise bu konunun yoğun olarak çalışılması gerektiğini ifade etmiştir. Konunun eğitim fakültelerinin sınıf eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi alanlarında, iletişim fakültelerinin de yeni medya alanında çalışılan bir konu olduğu bilinmektedir. Ancak konuya farklı bilim dalları farklı açılardan yaklaşmaktadır. Katılımcılar, medya okuryazarlığının özünde eleştirel bakış açısı geliştirmenin yattığını ve bu konu üzerine ilkökul düzeyinde yapılacak nitelikli çalışmaların çok önemli olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin çok küçük yaşlardan itibaren sosyal medya kullanıcıları oldukları düşünülerek sosyal medyaya ilişkin çalışmaların da detaylıca ele alınmasının faydalı olacağı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, çocukların gerek televizyonda gerekse internet ortamında sıklıkla karşılaştıkları kamu spotlarının da bilgilendirici metin olarak ele alınıp çalışılmasının gerektiğine dikkat çekilmiştir.

c) Okuma Yazma Eğitimi Öğretim Programı

Gerçekleştirilen görüşmelerde 10 katılımcı *okuma yazma eğitimi öğretim programının* yoğun olarak çalışılan bir konu olduğunu, 8 katılımcı ise artık bu konunun yoğun olarak çalışılmadığını ifade etmiştir. 11 katılımcı bu konunun yoğun olarak çalışılması gerektiğini ifade ederken 7 katılımcı öğretim programında köklü değişiklikler olmadıkça bu konunun yoğun çalışılmasına gerek olmadığını ifade etmiştir. İlkokul öğretim programında 2004 yılında yapılan köklü değişiklikleri takiben öğretim programının getirdiği yenilikler üzerine çok çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı bu çalışmalara devam edilerek programın nasıl daha iyiye ulaştırılabileceğinin ortaya koyulması gerektiğine vurgu yapmışlar, deneysel çalışmalarla yeni yöntemlerin geliştirilmesi ve okuma yazma eğitimi öğretim programına alternatif modellerin ortaya koyulmasının önemli olduğuna dikkat çekmişlerdir. Yine içerisinde bulunduğumuz küresel salgın sebebiyle eğitim öğretim sürecinde yaşanan değişimlerin de öğretim programında yer alması gerektiği ve programın mevcut sürece uygun olarak seyriltilmesine yönelik akademik çalışmaların yapılmasının önemli olduğu görüşmelerce vurgulanmıştır.

ç) Alanda Yoğun Olarak Çalışıldığı Hâlde Çalışılmaya Devam Edilmesi Gereken Diğer Konu Başlıklarına İlişkin Bulgular

İlk okuma yazma öğretimi ve *okuduğunu anlama* konuları Okuma Yazma Eğitimi alanında ön plana çıkan konular arasında yer almaktadır. Katılımcılar şu anda yapılan çalışmaların çoğunun problem çözmeye yönelik olmaktan ziyade durum tespiti

çalışmaları olduğu belirtmiş, çalışmaların yüzeysel kaldığına ve artık bu konularda yapılan çalışmalarda kısır döngüye girildiğine dikkat çekmişlerdir. Katılımcıların *ilk okuma yazma öğretimi* ve *okuduğunu anlama* konularına ilişkin görüşleri analiz edildiğinde, özellikle içinde bulunduğumuz uzaktan eğitim süreci de göz önüne alınarak teknolojinin aktif olarak kullanıldığı, ailenin süreç içerisinde rol aldığı, ilkokul düzeyine uygun yeni yöntem ve tekniklerin kullanıldığı derinlemesine çalışmalara ihtiyaç duyulduğu görüşünün ağırlıklı olduğu görülmüştür.

Katılımcıların cevapları incelendiğinde *okuma güçlüğü*, *okuma teknikleri/yöntemleri/stratejileri* ve *metin türlerine ilişkin okuma* konuları da Okuma Yazma Eğitimi alanında yoğun çalışılan konular olarak ön plana çıkmaktadır. Görüşmelerde, okuma güçlüğü alanında batıda önemli mesafeler alınmış olmasına rağmen ülkemizde yenilikçi çalışmalara fazlaca yer verilmediği ifade edilmiştir. Okuma güçlüğü olan öğrencilere yönelik olarak özel eğitim, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi ve sınıf eğitimi alanlarının birlikte çalışması ve teknoloji ve aile desteği ile okuma güçlüğünün giderilmesine yönelik somut çözümler sunan çalışmaların ortaya konulması gerektiği görüşü ön plana çıkmıştır. Okuma teknikleri/stratejileri/yöntemleri konusunda yeni tekniklere (okuma çemberi, v.b.) yer verilmesi gerektiğine, Türkçe'ye daha uygun yöntemler geliştirilmesi gerektiğine ve özellikle de küresel salgın sürecinde yoğunlukla dijital ortamda yürütülen eğitim sürecinde okuma teknikleri, yöntemleri ve stratejilerinin neler olması gerektiğine yoğunlaşılması gerektiği vurgulanmıştır. Metin türlerine ilişkin okuma konusuna yönelik olarak ise hikâye edici metinlerle ilgili çalışmalara yoğun olarak yer verilse de bilgi verici metin ve şiir okumaya ilişkin çalışmalara bu kadar yoğun yer verilmediği ifade edilmiş ve metin türlerine ilişkin okuma konusunun çevrimiçi eğitim sürecinde nasıl ele alınacağına ilişkin çalışmalara ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekilmiştir.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerin nihayetinde öğretmen adayları ve öğretmenler ile okuma yazma eğitimi konularında yoğun olarak çalışıldığı ve yoğun olarak çalışılmaya da devam edilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, öğretmen ve öğretmen adaylarının asıl uygulayıcılar olmaları sebebiyle mutlaka akademik çalışmalarda yer almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak yapılacak yeni çalışmaların hâlihazırda olduğu gibi anket uygulanarak yapılan görüş alma çalışmalarından ziyade öğretmende akademik çalışmalara ilişkin oluşmuş negatif algıları da değiştirebilecek nitelikte, beceri odaklı, derinlemesine nitel çalışmalar olması gerektiği görüşü paylaşılmıştır.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde 9 katılımcı *okul öncesi dönemde okuma yazma* konusunun yoğun olarak çalışıldığını; 9 katılımcı ise yoğun olarak çalışılmadığını belirtmiştir. Ancak 18 katılımcının tamamı bu konunun yoğun olarak çalışılması gerektiğini söylemişlerdir. Özellikle okul öncesi eğitimi alanı akademisyenleri ile, ailenin de işin içerisine dâhil edilerek ve teknoloji kullanılarak yapılacak çalışmalara ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir. Türkçe'nin yapısı itibarıyla kolay öğrenilebilen bir dil olması

sebebiyle birçok özel okulun reklam yapmak amacıyla okul öncesi dönemde çocuklara okuma yazma öğrettiğine dikkat çekilmiş bu çalışmaların da mutlaka akademisyenler tarafından takip edilmesinin ve değerlendirilmesinin önemli olduğuna vurgu yapılmıştır.

Alanda Yoğun Olarak Çalışılmayan Ancak Çalışılması Gereken Konular

Gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde, yukarıda sıralanan konuların dışında kalan 15 konunun alanda münferit olarak çalışılıyor olsa da hâlihazırda yoğun olarak çalışılmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcılar bu konuların da önemli olması ve uluslararası alan yazında yoğun olarak yer alması sebebiyle Türkiye’de de yoğun olarak çalışılması gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

Görüşmelerde ön plana çıkan bulgular şu şekildedir:

a) Okuma Yazma Eğitimi Politikası

Gerçekleştirilen görüşmelerde 16 katılımcı *okuma yazma eğitimi politikası* konusunun yoğun olarak çalışılan bir konu olmadığını belirtmiş ve katılımcıların tamamı bu konunun yoğun olarak çalışılması gerektiğini ifade etmiştir. Görüşmeler sırasında katılımcılar bazı spesifik konu başlıklarında yoğun çalışmaların olduğunu ancak Okuma Yazma Eğitimi alanına daha geniş perspektiften bakmayı gerektiren *okuma yazma eğitimi politikası* ve *okuma yazma eğitimi felsefesi* gibi konuların gözden kaçırıldığını vurgulamışlardır. Özellikle alanda tecrübe kazanmış akademisyenler tarafından bu konuların da acilen ele alınıp yoğun olarak çalışılması gerektiği vurgulanmıştır. Türkiye’nin okuma yazma eğitimi politikası ve okuma yazma eğitimi felsefesinin deneyimli akademisyenler tarafından gerçekleştirilecek çalışmalarla ortaya koyulması gerektiğine değinilmiştir.

b) Yabancılara Türkçe Öğretimi

Yabancılara Türkçe öğretimi konusunun yoğun olarak çalışılıp çalışılmadığı hakkında 18 katılımcıdan 12’si konunun yoğun çalışılmadığını 17’si de bu konunun şu anda yoğun olarak ele alınması gerektiğini belirtmiştir. Özellikle 2011 yılının Mart ayında Suriye’de baş gösteren iç savaş sonrasında Türkiye’ye bir sığınmacı akını yaşandığı ve şu anda 4 milyonun üzerinde sığınmacının (UNHCR, 2021) Türkiye’de yaşadığı bilinmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı bu durum sebebiyle *yabancılara Türkçe öğretimi* konusunun şu anda en güncel konu olması gerektiğini ve acilen yoğun olarak çalışılması gerektiğini belirtmişlerdir. Hâlihazırda yapılan çalışmalar olsa da bu çalışmaların özellikle orta öğretim düzeyinde Türkçe Eğitimi alanı akademisyenleri tarafından yapıldığı, ilkokul düzeyinde yoğun olarak çalışılmadığı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. *Yabancılara Türkçe öğretimi* konusunun ilkokul düzeyinde de yoğun olarak ele alınması gerektiği vurgulanmış ancak bazı kritik noktalara dikkat çekilmiştir. Türkçe eğitimi için kullanılan yöntem ve tekniklerin genellikle yabancılara Türkçe öğretirken de aynı hâliyle kullanıldığı ve bunun son derece yanlış olduğu ifade edilmiştir.

Bir diğere önemli sorunun ise Amerika ve İngiltere’de yabancılara İngilizce öğretimi konusunda uygulanan yöntem ve tekniklerin Türkçe’ye uyarlanarak yabancılara Türkçe öğretirken kullanılması olduğu belirtilmiş bu yöntem ve tekniklerin Türkçe’nin yapısı gereği her zaman işe yaramayabileceğine dikkat çekilmiştir. Bu sebeple yabancılara Türkçe öğretirken kullanılacak Türkçe’nin yapısına uygun yeni yöntem ve tekniklerin geliştirilmesine yönelik akademik çalışmalara ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. İlkokul düzeyindeki yabancılara Türkçe öğretimi konusunda bir öğretim programı geliştirilmesine de ihtiyaç olduğu, bu konu üzerine de akademik çalışmaların yapılması gerektiği katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

c) Eleştirel Okuryazarlık

Görüşme gerçekleştirilen 18 katılımcıdan 10’u *eleştirel okuryazarlık* konusunun yoğun olarak çalışılmadığını, 17’si de bu konunun yoğun olarak çalışılması gerektiğini belirtmiştir. Görüşmelerde, bu konuda yapılan münferit çalışmalar olsa da konunun yoğun olarak çalışılmadığı; yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak durum tespiti çalışmaları olduğu ve bu tür çalışmalar yerine eleştirel düşünme ve eleştirel okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik detaylı çalışmalara ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir. Ortaöğretim düzeyinde *eleştirel okuryazarlık* konusunun yoğun olarak çalışıldığı ancak bundan sonraki süreçte bu konunun ilkökul düzeyine de indirgenerek teknoloji ve dijital ortamlar da aktif olarak kullanılarak çalışılmasının kıymetli olacağı belirtilmiştir.

ç) Disiplinler Arası Okuma Yazma Eğitimi

Gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcılardan 15’i *disiplinler arası okuma yazma eğitimi* konusunun çalışılmadığı, 17’si de bu konunun yoğun olarak çalışılması gerektiği görüşünü paylaşmıştır. *Disiplinler arası okuma yazma*, okuma ve yazma yöntem, teknik ve stratejilerini kullanarak Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Matematik gibi farklı disiplinlerdeki metinleri (haritalar, grafikler, vb. görseller de dâhil olmak üzere) anlamlandırma ve bu disiplinlerde metin oluşturma anlamına gelmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı, bu konuya ilişkin uluslararası alan yazında çeşitli çalışmalara ulaşmak mümkünken ulusal alan yazında neredeyse hiç çalışma olmadığını ifade etmişlerdir. Farklı disiplinlerde de başarılı olmanın sırrının okuduğunu anlamaktan geçtiği vurgulanmış; bu sebeple akademisyenlerin disiplinler arası okuma yazma eğitimi konusuna yoğunlaşarak modeller geliştirmesinin ve sınıf içi uygulamalara yönelik içerik üretmesinin faydalı olabileceği ifade edilmiştir.

d) Alanda Yoğun Olarak Çalışılmayan Ancak Çalışılması Gereken Diğere Konu Başlıklarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların görüşme kayıtları analiz edildiğinde *yazma güçlüğü*, *yazma teknikleri/yöntemleri/stratejileri* ve *metin türlerinin yazımı* konularının *okuma güçlüğü*, *okuma teknikleri/yöntemleri/stratejileri* ve *metin türlerine ilişkin okuma* konularına nazaran çok daha az çalışıldığı görüşünün hâkim olduğu ortaya çıkmıştır. Bu konuların da yoğun olarak

çalışılmasının önemli olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. *Yazma güçlüğü* konusunda yapılan bazı çalışmaların önceki çalışmaların tekrarı niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. Bu konu üzerine yapılacak yeni çalışmaların özel eğitim alanında uzman akademisyenlerle koordineli olarak, yeni teknolojilerin kullanıldığı, ailenin süreçte aktif rol aldığı, somut çözümler sunabilen çalışmalar olması gerektiği ifade edilmiştir. *Yazma güçlüğü* yaşayan öğrencilerin şu an içerisinde bulunduğumuz küresel salgın sürecinden de olumsuz etkilenecekleri göz önüne alınarak bu tür yenilikçi çalışmalara acilen başlanması gerektiği belirtilmiştir. *Yazma teknikleri/yöntemleri/stratejileri* konusuna bakıldığında konunun özellikle teknoloji boyutunun eksik kaldığı, çevrimiçi ortamda yazma teknik/yöntem/stratejileri üzerine yapılacak çalışmaların da alana katkı sağlayacağı ifade edilmiştir. *Metin türlerinin yazımı* konusunda az da olsa hikâye edici metin yazımına yönelik çalışmaların olduğu ancak şiir ve bilgi verici metin yazımı çalışmalarının çok az olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Öğrencilerin daha anlamlı metinler üretebilmesi için metin türlerine göre cümle, paragraf ve metin yapısının nasıl olması gerektiğini ele alan akademik çalışmalara da ihtiyaç olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Katılımcıların görüşleri analiz edildiğinde *okuma motivasyonu/ilgisi* ve *yazma motivasyonu/ilgisi* gibi okuma yazma eğitiminde sosyal ve duygusal alana yönelik konuların az çalışıldığının belirtildiği görülmektedir. Katılımcılar tarafından, özellikle küresel salgın sürecinde öğrencilerin ağırlıklı olarak uzaktan eğitim ile okula devam etmelerinin öğrencilerin okuma ve yazmaya yönelik ilgi ve motivasyonlarını olumsuz etkilediği ifade edilmiş, bu sebeple bu konuların küresel salgın süreciyle ilişkilendirilerek çalışılmasının yerinde olacağı belirtilmiştir. Yapılan çalışmalarda bu konular üzerine uluslararası alan yazında yer alan önemli kuramlardan da yararlanılarak araştırmaların tasarlanmasının faydalı olabileceği görüşü paylaşılmıştır. Katılımcılar, bu konulara yönelik Türkçe ölçeklerin yeterli düzeyde olmadığını ifade etmiş, sorumluluk ile okuma ve yazma motivasyonu ilişkisinin de çalışılması gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

Katılımcılar, genel olarak dinleme ve konuşma becerilerine ilişkin çalışmaların okuma ve yazma becerilerine ilişkin çalışmalara nazaran alan yazında çok daha az yer aldığını, bunun temel sebeplerinden birisinin de konuşma ve dinleme becerilerini değerlendirme sürecinin daha zahmetli olması olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcılar tarafından *dinleme ve konuşma becerilerinin okuma yazma eğitimi ile olan ilişkisine* yönelik derinlemesine çalışmalar yapılması gerektiğine ve modeller geliştirilmesine ihtiyaç olduğuna dikkat çekilmiştir.

Yaratıcı yazma konusu ile alakalı olarak katılımcılar, hâlihazırda yapılan çalışmalarda genellikle eski yöntemler kullanıldığını ve bunların yerine daha yenilikçi yöntemlerin tercih edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu konuda özellikle yapılacak deneysel çalışmalara ve öğretmen ve öğrenciler için içerik üretmeye yönelik çalışmalara ihtiyaç olduğu da katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Gerçekleştirilen görüşmelerde *metin zorluğu/okunabilirlik* üzerine uluslararası alan yazından alınarak Türkçe'ye uyarlanmış birçok formül olduğu ancak bu formüllerin ya Türkçe'ye doğru uyarlanmadığı ya da Türkçe'nin dil yapısına uygun olmadığı için tutarlı sonuçlar vermediği ifade edilmiştir. Bu sebeple her sınıf düzeyinde çocukların hangi kelimeleri bildiğinin tespit edilmesine ve çocukların *kelime hazinesine* yönelik metin hazırlama çalışmalarından ziyade çocukların kelime kazanımı becerisini geliştirmeye ve *kelime hazinesinin* okuduğunu anlamayla ilişkisini tespit etmeye yönelik çalışmalara ihtiyaç olduğuna dikkat çekilmiştir.

Okuma yazma eğitiminde ölçme ve değerlendirme konusunda da alanda çok büyük eksikliklerin olduğu belirtilmiş, hâlihazırda yapılan çalışmaların büyük bir kısmının ise Sınıf Eğitimi alanından ziyade Ölçme ve Değerlendirme alanı akademisyenleri tarafından yapıldığı ifade edilmiştir. Ancak, okuma yazma eğitimine yönelik yeterli bilgiye sahip olmadan Ölçme ve Değerlendirme alanı akademisyenleri tarafından yapılan bu çalışmaların yeterli olamayacağı görüşü de katılımcılar tarafından paylaşılmıştır. Katılımcılar, sınıf eğitimi alanındaki akademisyenler tarafından okuma yazma eğitimi süreci içerisinde dil becerilerin nasıl kazanıldığının uzun soluklu süreç değerlendirmeleriyle ortaya koyulmasının alana katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan akademisyenlerin büyük bir kısmı *okuma yazma eğitiminde ailenin rolü* konusunun hâlihazırda yoğun olarak çalışılmadığını belirtmişlerdir. Katılımcılar, okuma yazma eğitimi sürecinde ailenin rolünün önemli olduğu zaten bilindiği için ailenin rolü var mıdır yok mudur şeklinde görüş alma çalışmalarının anlamlı olmayacağını ifade etmişlerdir. Bunun yerine "Aile çocuğa nasıl bir destek sunarsa okuma yazma eğitimi sürecinde çocuk için daha faydalı olabilir?" sorusuna cevap arayan, ailenin bu süreçteki rolünü geliştirmeye yönelik farklı boyutları irdeleyen uygulamalı çalışmaların alana katkı sağlayabileceği belirtilmiştir.

Sonuç

Okuma Yazma Eğitimi alanında çalışmalar yapan profesör unvanına sahip 18 akademisyen ile yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilerek toplanan verilerin incelenmesi neticesinde "Okuma Yazma Eğitimi" alanında yoğun olarak çalışılan ve çalışılmayan konular belirlenmiştir. Katılımcılara sunulan 26 konudan 11 tanesinin yoğun olarak çalışıldığı 15 tanesinin ise yoğun olarak çalışılmadığı tespit edilmiştir. Katılımcılar, gerek konuların önemi sebebiyle gerekse küresel salgın sürecinde eğitim öğretimde yaşanan köklü değişiklikler sebebiyle çalışmada geçen 26 konunun tamamının mevcut şartlar altında yoğun olarak çalışılmaya devam edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak katılımcıların yaptıkları yorumlar analiz edildiğinde bazı konu başlıklarının daha ön plana çıktığı görülmüştür.

Dijital ve çok yönlü okuryazarlık konusu özellikle içinde bulunduğumuz teknoloji çağında eğitimciler tarafından üzerinde durulması gereken konuların başını çekmektedir. Dijital ve çok yönlü okuryazarlık konusunun yenilikçi yaklaşımlarla (Gil-

len, 2014; Marsh, 2005; Marsh, v.d., 2017; Merchant, 2021; Rowsell, 2013; Rowsell, v.d., 2016; Wohlwend, 2015; Wohlwend ve Rowsell, 2017) okulöncesi dönemden başlamak üzere detaylı olarak çalışılması önem arz etmektedir. Medya okuryazarlığı konusu da meyanın günümüzde daha çok dijital ortama taşındığı düşünüldüğünde dijital okuryazarlıkla bağlantılıdır. Gerek kitlesel medyanın gerekse sosyal medyanın hayatın bu denli içinde olduğu çağımızda, çocukların küçük yaşlardan itibaren eleştirel bir bakış açısı geliştirerek iyi birer medya okuryazarı olarak yetişmeleri sağlıklı bir toplum olabilmenin de gereklerinden birisidir. Medya okuryazarlığı farklı alanların uzmanları tarafından çalışılan bir konu olsa da ilkokul düzeyinde daha uzun soluklu ve nitelikli çalışmalara ve sınıf içi uygulamalara (Hobbs, 2018; Hobbs ve Moore, 2013; Kress, 2003) ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Şu anda yoğun olarak çalışıldığı hâlde katılımcılar tarafından çalışılmaya devam edilmesi gerektiği ifade edilen bir diğer konu da okuma yazma eğitimi öğretim programı konusu olmuştur. Sürekli olarak mevcut programın ne getirdiğinin tekrarlı çalışmalarla irdelenmesinden ziyade programın nasıl daha iyiye ulaştırılabileceğinin ortaya koyulmasına yönelik olarak yapılacak deneysel çalışmalara ihtiyaç olduğu katılımcılarca vurgulanmıştır. Bu bağlamda, araştırmacıların ve akademisyenlerin yeni yöntemler geliştirmeye ve okuma yazma eğitimi öğretim programına alternatif modeller ortaya koymaya yönelik çalışmalar yapmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmaların bulgularında ön plana çıkan yoğun çalışılmayan konulara bakıldığında okuma yazma eğitimi politikası gibi ya da yabancılara Türkçe öğretimi gibi acilen çalışılmaya başlanması gereken bazı kritik konuların olduğu görülmektedir. Okuma Yazma Eğitimi konusu eğitim bilimlerinin en temel konularından bir tanesi olmasına rağmen henüz bu konu üzerine nasıl bir eğitim politikası geliştirilmesi gerektiğine yönelik ciddi bir akademik çalışma yapılmadığı görülmektedir. Alanda deneyimli akademisyenler tarafından acilen bu konunun ele alınarak Türkiye'nin okuma yazma eğitimi politikasının oluşturulması ve politika yapıcılara sunulması gerekmektedir. Bunun yanı sıra son 10 yılda Türkiye'ye doğru gerçekleşen yoğun göç dalgaları neticesinde şu anda yüzbinlerce sığınmacı çocuğun ilkokullara kaydolduğu bilinmektedir. Ancak halen bu yabancı öğrencilere nasıl Türkçe öğretileceği ilkokul düzeyinde Okuma Yazma Eğitimi çalışan araştırmacılar ve akademisyenleri tarafından yeterince ele alınmamıştır. Bu konu üzerine de kapsamlı çalışmalar yapılarak Türkçe dilinin yapısına uygun yabancılara Türkçe öğretim yöntem ve stratejilerinin geliştirilmesi ve bir öğretim programının hazırlanması gerektiği görülmektedir.

Çalışma neticesinde Türkiye'de eleştirel okuryazarlık konusunun ortaokul düzeyinde çalışılan bir konu olsa da ilkokul düzeyinde yoğun olarak çalışılmadığı ortaya çıkmıştır. Katılımcılar bu konunun çok önemli olduğunu ve teknolojinin de etkili olarak kullanıldığı derinlemesine çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu ifade etmişlerdir. Uluslararası alan yazına bakıldığında eleştirel okuryazarlık konusunun aslında uzun

yıllardır okul öncesi dönemden itibaren yoğun olarak çalışıldığı (Janks ve Dixon, 2014; Lewison, Leland ve Harste, 2015; Vasquez, 2004) ve başarılı sonuçlara ulaşılan sınıf içi uygulamaların geliştirildiği görülmektedir.

Disiplinler arası okuma yazma eğitimi konusunun da uluslararası alan yazında (Fisher ve Frey, 2014; 2016; Moss, 2005) yoğun olarak ele alınan bir konu olduğu ancak Türkiye’de bu konuya neredeyse hiç yer verilmediği görülmektedir. Farklı disiplinlerde başarılı olmanın da o disiplinle ilgili okunan bilgilerin anlaşılmasından geçtiği düşünüldüğünde öğrencilerin genel başarısı için konunun ne kadar önemli olduğu yadsınamaz. Bu konuda da çalışmalar yapılarak sınıf içi uygulamalara yönelik modeller geliştirmenin öğrencilerin başarılarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- CASSİDY, J., & Cassidy, D. (1999). What’s hot, what’s not for 2000. *Reading Today*, 17(3), 1 - 28.
- CASSİDY, J., & Cassidy, D. (2000). What’s hot, what’s not for 2001. *Reading Today*, 18(3), 1 - 18.
- CASSİDY, J., & Cassidy, D. (2001). What’s hot, what’s not for 2002. *Reading Today*, 19(3), 1 - 18.
- CASSİDY, J., & Cassidy, D. (2002). What’s hot, what’s not for 2003. *Reading Today*, 20(3), 1 - 18.
- CASSİDY, J., & Cassidy, D. (2003). What’s hot, what’s not for 2004. *Reading Today*, 21(3), 3 - 4.
- CASSİDY, J., & Cassidy, D. (2004). What’s hot, what’s not for 2005. *Reading Today*, 22(3), 1- 8.
- CASSİDY, J., & Cassidy, D. (2005). What’s hot, what’s not for 2006. *Reading Today*, 23(3), 1 - 8.
- CASSİDY, J., & Wenrich, J. K. (1997). What’s hot, what’s not for 1997. *Reading Today*, 14(4), 34.
- CASSİDY, J., & Wenrich, J. K. (1998). What’s hot, what’s not for 1998. *Reading Today*, 15(4), 1 - 28.
- CASSİDY, J., Grote-Garcia, S., Ortlieb, E., & Loveless, D. J. (2017). What’s hot in literacy for 2017: Topics garnering attention in 2017. *Literacy Research and Instruction*, 56(4), 311–321. doi:10.1080/19388071.2017.1339544
- CASSİDY, J., Grote-Garcia, S., & Ortlieb, E. (2019). What’s hot in 2019: Expanded and interconnected notions of literacy. *Literacy Research and Instruction*, 58(1), 1–11.
- CASSİDY, J., Ortlieb, E., & Grote-Garcia, S. (2020). What’s hot in literacy: New topics and new frontiers are abuzz. *Literacy Research and Instruction*. <https://doi.org/10.1080/19388071.2020.1800202>
- CRESWELL, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. London: Sage.
- FİŞHER, D., & Frey, N. (2014). Speaking and listening in content area learning. *The Reading Teacher*, 68(1), 64– 69
- FİŞHER, D., & Frey, N. (2016). Designing quality content area instruction. *The Reading Teacher*, 69(5), 525– 529.

- GILLEN, J. (2014). *Digital literacies*. New York: Routledge.
- HOBBS, R. (2018). *The Routledge companion on media education, copyright and fair use*. New York: Routledge.
- HOBBS, R., & Moore, D. C. (2013). *Discovering media literacy: Teaching digital media and popular cultures in elementary schools*. London: Corwin.
- INTERNATIONAL Literacy Association. (2018). *What's hot in literacy report*. Newark, DE
- INTERNATIONAL Literacy Association. (2020). *What's hot in literacy report*. Newark, DE
- JANKS, H., & Dixon, K. (2014). *Doing critical literacy: Texts and activities for students and teachers*. New York: Routledge.
- KRESS, G. (2003). *Literacy in the new media age*. New York: Routledge.
- LEWISON, M., Leland, C., & Harste, J. C. (2015). *Creating critical classrooms: Reading and writing with an edge (Second Edition)*. New York: Routledge.
- MARSH, J. (2005). *Popular culture, new media and digital literacy in early childhood*. New York: Routledge-Falmer.
- MARSH, J., Hannon, P., Lewis, M., & Ritchie, L. (2017). Young children's initiation into family literacy practices in the digital age. *Journal of Early Childhood Research*, 15(1), 47-60.
- MERCHANT, G. (2021). Reading with technology: The new normal. *Education 3-13*, 49(1), 96-106.
- MERRIAM, S. B. (2009). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- MOSS, B. (2005). Making a case and a place for effective content area literacy instruction in the elementary grades. *The Reading Teacher*, 59(1): 46-55.
- ROUSELL, J. (2013). *Working with multimodality: Rethinking literacy in a digital age*. New York: Routledge.
- ROUSELL, J., Burke, A., Flewitt, R., Liao, H-T., Lin, A., Marsh, J., Mills, K., Prinsloo, M., Rowe, D., & Wohlwend, K. (2016). Humanizing digital literacies: A road trip in search of wisdom and insight. *The Reading Teacher*, 70(1), 121– 129.
- UNHCR. (2021). Syria Regional Refugee Response: Turkey. <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224>.
- VASQUEZ, V. M. (2004). *Negotiating critical literacies with young children*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- WOHLWEND, K. E. (2015). One screen, many fingers: Young children's collaborative literacy play with digital puppetry apps and touchscreen technologies. *Theory into Practice*, 54(2), 154-162.
- WOHLWEND, K. E., & Rowsell, J. (2017). App maps: Evaluating children's iPad software for 21st century literacy learning. N. Kucirkova & G. Falloon (Ed.), *Apps, technology, and younger learners: International evidence for teaching*. London: Routledge.